

۱۳۸۱/۱۲/۱۴

معماری نوین در کلاس درس

(راهنمای عملی درس پژوهی برای معلمان)

مؤلفین:

فاطمه قندالی - یحیی دوطم غلامی - عباس قندالی

انتشارات آرون

سرشناسه	: قندالی، فاطمه، ۱۳۵۸
عنوان و نام پدیدآورنده	: معماری نوین در کلاس درس، (راهنمای عملی درس پژوهی برای معلمان) / مؤلفین: فاطمه قندالی - سید محمود طباطبایی - عباس قندالی
مشخصات نشر	: تهران، آرون، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری	: ۹۴ ص
شابک	: ۰ - ۳۴۴ - ۲۳۱ - ۹۶۴ - ۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
موضوع	: راهنمای عملی درس پژوهی برای معلمان - تدریس - روش‌شناسی
موضوع	: تدریس اثربخش - پژوهش محوری در آموزش - معلمان اثربخش
شناسه افزوده	: طباطبایی، سید محمود، ۱۳۵۳
شناسه افزوده	: قندالی، عباس، ۱۳۶۰
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۴ م ۹ ق / LB۱۰۲۷
رده‌بندی دیوید	: ۳۷۱/۱۰۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۱۱۳۵۷

انتشارات آرون

معماری نوین در کلاس درس

(راهنمای عملی درس پژوهی برای معلمان)

مؤلفین: فاطمه قندالی - سید محمود طباطبایی - عباس قندالی

ناشر: انتشارات آرون

چاپ اول: ۱۳۹۴

تیراژ: ۱۲۰۰ نسخه

تومان ۱۲۰۰۰

فهرست

صفحه	عنوان
۵	مقدمه
	فصل اول
۷	مدارس یادگیرنده نیاز امروز: آموزش و پرورش
۸	مفروضات زیربنایی مدرسه یادگیرنده
۸	مدرسه یادگیرنده چیست؟
۹	ویژگی‌های مدرسه یادگیرنده
۱۰	چگونه یک مدرسه یادگیرنده بسازیم
۱۱	مدرسه به سازمان یادگیرنده
۱۲	سازمان یادگیرنده چیست
۱۳	درس‌پژوهی چیست؟
۱۶	درس‌پژوهی و سازمان یادگیرنده
۱۸	درس‌پژوهی و اقدام‌پژوهی چه تفاوت‌هایی با یکدیگر دارند؟
۱۹	کارکردهای درس‌پژوهی
۱۹	رویکردهای درس‌پژوهی
۲۰	مدل درس‌پژوهی
۲۱	اهداف درس‌پژوهی
۲۲	راهبردهای ترویج درس‌پژوهی در عمل
۲۷	تاریخچه و مختصری از درس‌پژوهی در ژاپن
۳۱	درس‌پژوهی با رویکرد پرورش حرفه‌ای معلمان

۳۲	توسعه حرفه‌ای معلمان دارای چند ویژگی است
۳۳	درس پژوهی یک الگوی تجربه شده، برای توسعه حرفه‌ای معلمان
۳۴	سخن پایانی فصل
	فصل دوم
۳۷	درس پژوهی و تدریس موثر
۳۸	نقش معلمان در درس پژوهی
۴۰	چه عواملی با درس پژوهی درگیرند؟
۴۳	مزایای درس پژوهی
۴۳	محدودیت‌های درس پژوهی
۴۳	برخی دلایل برای عزم به بردن پژوهش در سطح مدرسه
۴۴	پژوهش در آموزش و پرورش چه ماموریتی دارد؟
۴۴	نکات برجسته و کاربردی در درس پژوهش
۴۶	درآمدی بر فرایند اجرای درس پژوهی
۵۵	نکته‌های طلایی درس پژوهی
۵۷	سخن پایانی فصل
	فصل سوم
۵۹	مراحل درس پژوهی
۶۲	ده گام اساسی درس پژوهی
	فصل چهارم
۶۵	نمونه درس پژوهی اجرا شده در کلاس درس
۶۶	مزایای درس پژوهی در شرکت پذیری
۷۰	توصیف ویژگی‌های طرح درس
	فصل پنجم
۷۹	چگونگی تدوین گزارش کتبی درس پژوهی
۹۳	منابع فصل

مقدمه

ما در هر جامعه یک پیشرفت علمی داریم و یک سواد علمی- فناوریانه. در جامعه‌ی ما در سال‌های اخیر به پیشرفت علمی بیشتر توجه می‌شود. یعنی پژوهشگاه‌ها توسعه پیدا می‌کنند و به امور پژوهشی توجه می‌شود. درصد بودجه پژوهشی کشورها صدها و بلکه هزاران برابر شده است و... این‌ها برای تولید علم لازم است، اما تجربه‌ی بشر نشان داده که "توسعه‌ی علم" یک جامعه، صرفاً با "پیشرفت علمی" دانشمندان حاصل نخواهد شد. توسعه‌ی علمی دو بال دارد: یک بال تولید علم است و بال دیگرش ترویج علم به شکل سواد علمی فناوریانه بن آخا جامعه. طهرانی، ۱۸۱۱، ص ۶).

برای رسیدن به سواد علمی فناوریانه سه نوع مانع وجود دارد:

۱- عدم وجود مطالبه‌ی روشنی از جانب بچه‌ها و والدین

۲- محدودیت محیطی

۳- مقاومت و اینرسی معلم

مطالعات تیمز و پرلز نشان می‌دهد که جامعه و عملکرد کشور جمهوری اسلامی ایران در تمام دوره‌های اجرای تیمز در ایران از میانگین عملکرد بین‌المللی به طور معناداری پایین‌تر بوده است. جالب اینجاست که نتیجه آزمون تیمز ارتباط معناداری با توسعه‌یافتگی و عملکرد هر کشور در این زمینه دارد. سابقه پیشرفت تحصیلی بالاتر دانش‌آموزان ژاپنی پژوهشگران را بر آن داشت تا رویکرد ژاپن به بهبود در کلاس درس را بررسی کنند. (کارگروه پژوهشی، تیمز، ۱۳۹۱).

روند تحولات در دنیای امروز، اصلاحات آموزشی را امری اجتناب‌ناپذیر جهانی ساخته است. از چین تا آمریکا، از انگلیس تا کشورهای حوزه‌ی خلیج فارس و تا اقیانوسیه و از آفریقای جنوبی تا ژاپن، همه جا، شوق تغییر و آهنگ تحول در آموزش دیده می‌شود. بیشترین توجه برنامه‌های اصلاحات آموزشی، به توانمندسازی معلم و غنی‌سازی فرآیند آموزش و یادگیری است (کامیابی، ۹۱). توجه به ارتباط مدرسه و جامعه و برقراری تعامل اثر بخش میان آموزش مدرسه‌ای و زندگی اجتماعی، مأموریت اصلی اغلب برنامه‌های اصلاحات آموزشی کشورهای جهان است.

پژوهش‌های آموزشی «غنی سازی یادگیری» برای اصلاحات، بیش از برنامه‌های درسی، به معلم و فرایند تعامل او با دانش‌آموزان توجه دارند و بر آن تأکید می‌کنند. تکاپوی جهانی در دستیابی به برنامه‌های راهبردی و اثربخش برای نوسازی و تحول نظام‌های آموزشی، در جهت ایجاد مدرسی است که از طریق ترویج و غنی‌سازی یادگیری و نه صرفاً آموزش، به آدمی کمک کند تا یاد بگیرد و بخشی از فرآیند حیات‌بخش هستی باشد (کامیابی، ۹۱).

نتایج مطالعات بین‌المللی تیمز نشان می‌دهد در حالیکه دانش‌آموزان ایرانی عملکرد خوبی در ریاضی نداشتند بعضی کشورها پیشرفت چشم‌گیری از خود نشان داده‌اند، از جمله این کشورها کشور ژاپن است. بررسی‌های ویدیویی که روی کلاس‌های تعدادی از این کشورها انجام گرفته است، بیانگر این مطلب است که عوامل متعددی در ایجاد تفاوت‌های بسیار زیاد در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان نقش ایفا می‌کند. مقایسه‌ی این الگوها حاکی از این واقعیت است که برنامه‌های درسی مشابه، ممکن است در سیستم‌های آموزشی مختلف کارکردها و نتایج متفاوتی را داشته باشند. سابقه پیشرفت تحصیلی بالای دانش‌آموزان ژاپنی و ارتباط آن با روش‌های آموزشی مختلف، پژوهشگران را برآن داشت تا رویکرد ژاپن به بهبود در کلاس درس را بررسی کنند و به پاسخ این سوال برسند که "چه شیوه‌ی تدریسی در نظام آموزشی ژاپن حاکم است که موجبات پیشرفت تحصیلی در این کشور شده است؟"

آموزش و پرورش به عنوان فرآیندی ارزشمند و گریه‌ها، شامل مجموعه تلاش‌های سنجیده و منظم برای رسیدن به اهداف متعالی و مشخص است. تلاشی تدریجی برای رشد و شکوفایی استعدادها بالقوه کودکان، نوجوانان و جوانان در دامنه ابعاد تا آنها را برای زندگی واقعی آماده سازد و راه و رسم زندگی و چگونه زیستن را به آنها بیاموزد. برای آن که این نظام کارایی و پویایی مداوم و مستمر داشته و راه‌حل‌های اساسی و بنیادی برای مسایل و مشکلات موجود خود بیابد، نیازمند آن است که پژوهش را سرلوحه کار خود قرار داده و یافته‌های پژوهشی را بکار گیرد.

یکی از رویکردهای پژوهشی که در سال‌های اخیر مورد توجه قرار گرفته، درس‌پژوهی است که براساس آن معلمان در جلسات هم‌اندیشی پیرامون اهداف دروس با یکدیگر به بحث و تبادل نظر پرداخته، برنامه تدریس خود را تدوین نموده و آن را به مرحله اجرا می‌گذارند و سپس به نقد و بررسی و اصلاح آن می‌پردازند. یعنی در سه جنبه طراحی، اجرا و ارزیابی یک برنامه با همدیگر همفکری، همکاری و همیاری می‌کنند.